

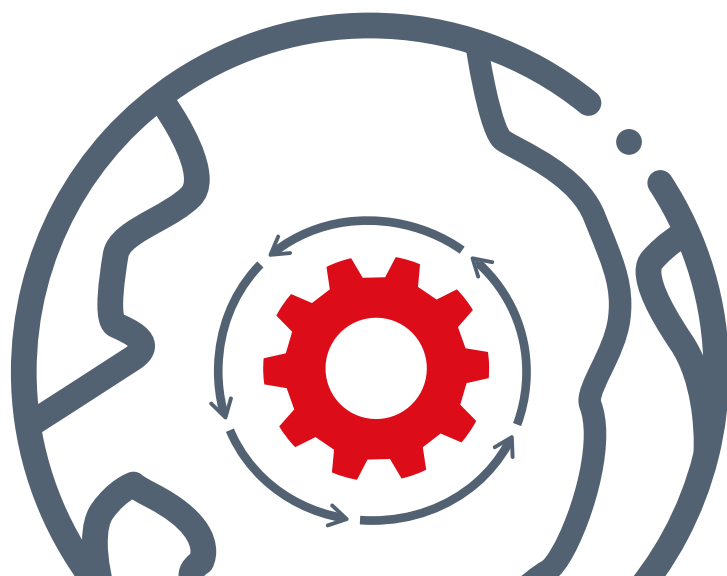

BOSCO
GLOBAL
ONGD SALESIANA

ESTRATÈGIA D'INTERVENCIÓ EN COOPERACIÓ INTERNACIONAL PER AL DESENVOLUPAMENT DE BOSCO GLOBAL

*"De l'educació de la joventut,
depèn la felicitat de les nacions"*

Don Bosco

Índice

Preàmbul	3
1. Trajectòria històrica	3
2. Marc de les nostres intervencions	4
3. Principis de la cooperació	5
4. Entitats sòcies locals	9
5. Països d'intervenció	11
6. Sectors d'intervenció i col·lectius prioritaris	13
7. Finançadores	14
8. Avaluació	15
9. Bibliografia.....	16

PREÀMBUL

En aquest document presentem **com entenem la cooperació al desenvolupament** des de Bosco Global: els nostres principis i els valors que posem en joc, així com les nostres prioritats sectorials i geogràfiques. Aquest document **es complementa amb els altres documents institucionals** de l'organització: Estatuts, Missió, Visió i Valors, Pla Estratègic, Política de Gènere, Identitat d'EpD (Educació per al Desenvolupament) i Pla de Voluntariat.

Des de Bosco Global busquem un món més just, posant al centre el treball amb i per a les persones, des de la igualtat, el desenvolupament humà sostenible i la restitució dels drets humans com a principis clau.

Treballem en **l'àmbit de l'educació** tenint com a **protagonista la joventut** i aplicant **enfoque transversals basats en els drets humans, l'equitat de gènere i el respecte al medi ambient**.

L'organització compta amb una àrea específica de Cooperació, que està en coordinació amb la resta d'àrees: Comunicació, Educació per al Desenvolupament (EpD) i Voluntariat.

1. TRAJECTÒRIA HISTÒRICA

Bosco Global (BG) —abans *Solidaridad don Bosco* i *VOLS - Voluntariat Solidari*— compta amb una trajectòria en intervencions de cooperació **des de 1992**, neix com a resposta a la necessitat dels salesians missioners enviats a Togo i Costa d'Ivori a iniciar l'obra salesiana en aquests països. A partir d'aquí comencen a desenvolupar-se projectes, les persones destinatàries dels quals són la joventut i la infància en situació de major vulnerabilitat. Principalment els objectius dels projectes estan relacionats amb el treball de la missió salesiana en aquests països: el dret a

l'educació i a la formació professional de qualitat, dret a l'ocupació digna: escoles, centres ocupacionals, centres de formació professional, escoles llar, formació d'educadors i educadores, han estat les intervencions destacades. Anys després comencen a desenvolupar-se un altre tipus de projectes vinculats a la producció agrícola i la industrialització, d'accés a l'aigua i de millora de la salut i la nutrició.

30 anys després Bosco Global ha desenvolupat **més de 200 projectes**, tenint com a principals contraparts a Salesians i Filles de Maria Auxiliadora, però també Salesians Cooperadors, Fundació Machaqa-Amawta (a Bolívia) i Càritas Diocesana (al Marroc). Hem intervingut en 16 països d'**Àfrica** (Benín, Burkina Faso, Burundi, Camerun, Costa d'Ivori, Etiòpia, Ghana, Guinea, Mali, el Marroc, Nigèria, República Centreafricana, República Democràtica del Congo, el Senegal, Sudan i Togo) i a **Amèrica Llatina** (l'Equador, Bolívia, el Perú i Colòmbia).

De manera puntual i en coordinació amb la Don Bosco Network, s'ha contribuït a la resposta a situacions d'emergència a Filipines, Nepal, Haití, Síria, en diferents països per la pandèmia de la COVID, i a Ucraïna.

2. MARC DE LES NOSTRES INTERVENCIONS

Les intervencions de Bosco Global s'emmarquen en la **legislació internacional** i s'alineen amb les **polítiques de cooperació del territori** on l'organització està inserida.

- La Declaració Universal dels DDHH de Nacions Unides, que estableix, per primera vegada, els drets humans fonamentals que han de protegir-se al món sencer.
- Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) plantejats pels caps d'Estat i de govern en la Declaració de l'Agenda 2030 del 25 de setembre de 2015.

- Les conclusions del Fòrum Mundial sobre l'Educació (Educació per a Tothom: complir els nostres compromisos comuns, Dakar, 2000).
- Llei 23/1998 de 7 de juliol de Cooperació Internacional per al Desenvolupament. Govern d'Espanya.
- El Pla Director de la Cooperació Espanyola (en desenvolupament la Llei de Cooperació per al Desenvolupament Sostenible i la Solidaritat Global).
- Els Plans Directors de Cooperació de les diferents Comunitats Autònomes del territori espanyol.
- Entre els documents de la Congregació Salesiana que indiquen pautes del treball en cooperació recollim algunes indicacions del Capítol General 20, que tracta àmpliament el tema de la pobresa i el desenvolupament: s'estableix que la lluita contra el subdesenvolupament té a veure amb l'essència mateixa de la Congregació Salesiana, que per tant se sent compromesa fonamentalment amb ell, però actuant amb el carisma particular de Don Bosco, és a dir: coratge, intel·ligència i actitud realista i sempre amb caritat (CGE, 67).

3. PRINCIPIS DE LA COOPERACIÓ

Per a Bosco Global el sentit de la cooperació rau a posar **al centre de l'acció les persones com a subjectes de drets**. La vulneració dels drets de les persones és el que ens mou a cooperar amb diferents actors per a defensar i reivindicar aquests drets. En aquest acte de cooperació destaquem els següents principis:

Aplicar l'enfocament de drets humans, que considera els actors com a titulars de drets, d'obligacions o de responsabilitats.

Les persones són les protagonistes i les destinatàries de les accions de la cooperació, i decideixen els seus propis processos. Tenen uns drets innats, i la cooperació els acompanya per a defensar-los. Per aquest motiu, són designades com a titulars de drets.

Titulars de drets amb què treballa Bosco Global són totes aquelles persones en situació de vulnerabilitat, i de manera prioritària:

- La joventut com a col·lectiu prioritari
- La infància en situació de vulnerabilitat
- Les dones en situació de vulnerabilitat
- La població indígena

Totes aquelles persones o entitats que acompanyen a les persones titulars de drets són considerades titulars de responsabilitats, perquè són part també de la societat i tenen la responsabilitat de la transformació social.

I, finalment, les administracions públiques són designades com a titulars d'obligacions, ja que la seva funció és complir amb l'obligació de promoure, respectar, protegir i garantir els drets humans, o denunciar el seu incompliment.

La participació dels actors en totes les fases del projecte.

És important per a aconseguir un gran impacte que les persones titulars de drets, de responsabilitats i d'obligacions treballin conjuntament en xarxa i de forma horitzontal. En aquest sentit, tots els col·lectius són presents durant les fases del projecte (disseny, execució i avaluació), per a atendre les vulneracions de drets des de totes les perspectives, per tenir en compte el fet intercultural i un coneixement de la realitat més ajustat. Creiem i promovem especialment la participació juvenil a través del seu apoderament, com a persones que construeixen la realitat actual en la qual viuen.

Accions que promouen un desenvolupament humà integral.

En tots els processos de desenvolupament que promou la cooperació es pretén que la persona titular de drets s'apodori de les seves decisions i del seu desenvolupament mitjançant el coneixement dels seus drets, la reivindicació de la seva situació de vulneració, la resiliència i l'enfortiment de les seves capacitats i habilitats per a millorar la seva condició de vida i la seva autonomia.

L'educació està en el nucli de l'estratègia de transformació.

La transformació social és l'objectiu principal de la cooperació. L'educació ens prepara per a abordar les causes estructurals que

generen desigualtats i vulneració de drets. La cooperació de Bosco Global atén un acompanyament de projectes socioeducatius per a promoure processos de canvi a partir de l'educació com a motor que mou el món. Especialment infants i joves tenen un protagonisme actiu en el desenvolupament de les societats a nivell mundial, i el seu coneixement de la realitat, la seva consciència crítica i el seu activisme per al canvi pot afavorir el desenvolupament de les societats cap a la justícia global. Creiem també en la importància de les accions basades en el sistema preventiu salesià, que cuida especialment l'acompanyament a la infància i a la joventut, i l'ambient educatiu a través d'activitats lúdiques, recreatives, esportives i artístiques.

Coneixement de la realitat.

El coneixement del país, en els seus àmbits físics, culturals, econòmics, polítics, socials i legis-

latius, per a poder comprendre i interpretar el context de les persones protagonistes de les intervencions, és un factor important per a dissenyar amb elles una intervenció que s'adapti a les seves necessitats reals. Visitar la zona d'intervenció és primordial per a afavorir l'intercanvi cultural i treballar de manera cooperativa amb els socis i les sòcies locals.

Incidència política.

Totes les accions de cooperació busquen anar a l'arrel del problema, analitzant i intervenint en les causes estructurals que generen desigualtat i discriminació de molts col·lectius. Per a poder eliminar les vulneracions de drets es necessita un treball d'incidència en espais públics, enfocat a la sensibilització i a compartir les estratègies amb tots els agents, a trencar amb aquestes estructures i implementar noves dinàmiques en l'espai polític, orientades a la restitució dels drets de la ciutadania.

Cap a la justícia global.

Vivim en un món globalitzat en el qual han crescut les injustícies mitjançant valors basats en la productivitat econòmica, l'individualisme com a mesura de progrés i desenvolupament personal, el

consumisme ignorant l'impacte que genera i unes relacions socials jerarquizades que atorguen poder, provocant desigualtat i discriminacions per qüestió de gènere i altres causes. En aquest món creiem en la cooperació com a instrument per aconseguir la justícia global, treballant per a la transformació de les relacions de poder, per a la reivindicació dels drets, per a la cura del medi ambient i la diversitat de les persones a través del diàleg, la cultura de pau, l'apoderament dels pobles, el treball en xarxa i la generació d'aliances.

Connectem el món global amb la realitat local per a generar sensibilització i coneixement de la realitat més enllà de la nostra cultura, per a ser conscients de com els impactes locals tenen un efecte en el món global i generar consciència crítica de la nostra actitud com a persones que vivim i compartim el món. Per això considerem important generar espais d'educació per al desenvolupament i la ciutadania global, per a descobrir i empatitzar amb altres persones i caminar conjuntament cap a la justícia global

La sostenibilitat ambiental com a principi transversal en totes les intervencions.

Totes les nostres accions de cooperació, independentment del sector d'intervenció, han de tenir com a eix essencial la preservació del planeta, del clima i de la biodiversitat com a manteniment de la vida humana. Per això apliquem l'enfocament de la sostenibilitat ambiental a tots els nivells i en totes les fases de les actuacions, des de la identificació, on s'analitzen els aspectes ambientals significatius i els impactes ambientals que es poden generar en el mitjà, la inclusió d'objectius ambientals en la fase de formulació i l'avaluació ambiental en finalitzar el projecte.

En tots els projectes es garantirà el compliment de la legislació ambiental local i l'alineació amb estratègies i plans locals d'índole ambiental.

Amb l'enfocament de joventuts.

Una mirada que ens situa en la necessitat d'entendre les persones joves com un grup molt heterogeni i divers que, a més, té particularitats que depenen de la cultura, la societat i del temps des del qual es construeix la seva identitat. Aquest enfocament no ha d'estar únicament representat per les pròpies persones joves, perquè po-

den cohabitar amb elles persones adultes que facin valer les mirades juvenils, però sempre des d'una visió d'interacció del treball intergeneracional. L'enfocament implica que la joventut sigui constructora de la realitat actual en la qual viu, no com a potencial actora rellevant en el futur, sinó com a persones que tenen molt a aportar al moment actual

Des de l'enfocament de gènere.

Treballem des d'una mirada que analitza la inequitat, la discriminació i els desequilibris de poder específics que sofreixen les dones en tots els àmbits de la vida (social, laboral, familiar, econòmic, personal, cultural, etc.).

L'equitat de gènere i els drets de les dones formen part integral i inherent dels Drets Humans i, per tant, a les intervencions desenvolupades es busca donar la màxima visibilitat a les desigualtats de gènere per a evitar que puguin quedar invisibilitzades.

Des de l'enfocament de gènere basat en Drets Humans es posen al centre de la cooperació el desenvolupament de les persones, les relacions de gènere i els drets humans amb la finalitat de transformar les desigualtats existents per a aconseguir així la justícia social i la igualtat efectiva de les dones i els homes. En alineació amb el que disposa la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de Discriminació contra la Dona (CEDAW).

4. ENTITATS SÒCIES LOCALS

La nostra manera de treballar en cooperació es basa en la col·laboració amb les nostres entitats sòcies locals dels països on treballem.

Les entitats sòcies locals, també anomenades contraparts o coparts, són aquelles **organitzacions socials presents als països on treballem, que desenvolupen programes d'intervenció en defensa i promoció dels Drets Humans** de manera estable en el temps i inserides en el context on treballen. Les entitats locals prioritàries per a Bosco Global són les Inspectories Salesianes del **continent africà i americà**, a través de les Oficines de Planificació i Desenvolupament (OPD). Prioritàriament Salesians de Don Bosco, també Filles de Maria Auxiliadora, Salesians Cooperadors i altres agents de la Família Salesiana.

També són entitats sòcies locals de Bosco Global altres organitzacions amb les quals compartim visió i valors, com a Fundació Machaqa-Amawta, a Bolívia.

Els criteris per a l'elecció i l'establiment d'una relació entre Bosco Global i les entitats sòcies locals són:

- **Visió i coherència política:** que compartim una visió de la cooperació i uns enfocaments comuns. Que es posi el focus en les causes que generen desigualtat i en les intervencions que procuren revertir aquestes situacions.
- **Compromís amb les organitzacions i persones protagonistes:** que es treballi de manera col·laborativa amb titulars de drets definits com a prioritàris per Bosco Global, establint unes relacions de respecte i participació, sent protagonistes del seu propi desenvolupament i dels projectes les persones titulars de drets i les entitats locals.
- Que entenguin el **treball en xarxa com a enriquiment mutu**, com una oportunitat per al creixement de totes dues institucions des d'un pla d'igualtat, a partir de la col·laboració en favor de les persones beneficiàries.
- **Solidesa institucional:** que l'entitat tingui una estructura suficient per a garantir l'adequada execució del cicle del projecte: ser organitzacions amb personalitat jurídica al país d'intervenció, sense ànim de lucre i amb personal tècnic dedicat al desenvolupament de projectes de cooperació.

En el cas de les nostres entitats sòcies locals prioritàries, Salesians de Don Bosco i també en el cas de les Filles de Maria Auxiliadora (FMA), garantim que les intervencions plantejades compten amb el suport del Consell Inspectorial corresponent. No treballem amb persones individuals sinó amb la institució i l'organisme inspectorial de referència, que és l'Oficina de Planificació i Desenvolupament.

- **Comunicació fluida:** és necessari assegurar la comunicació amb la persona responsable i el seu equip de treball de manera continuada.
- Que les entitats sòcies locals garanteixin un **ambient segur** per a totes les persones (voluntàries, treballadores o beneficiàries/usuàries dels serveis) implicades en la seva activitat, a través de l'aplicació de mesures per a la protecció de menors i persones adultes vulnerables.

5. PAÏSOS D'INTERVENCIÓ

La cooperació de Bosco Global va començar a través de la relació amb diverses presències sa-

lesianes de la zona d'**Àfrica Occidental**, en països que concentren els IDH (Índex de Desenvolupament Humà) més baixos del continent i on existeix una major desigualtat. Aquesta zona ha estat durant molts anys la regió prioritària d'intervenció.

La relació amb **Amèrica Llatina** es va iniciar a través de les experiències de voluntariat internacional. La principal activitat s'ha centrat en la zona andina del continent.

Actualment, l'estratègia de Bosco Global en la identificació de països d'intervenció atén diversos factors:

1. Països que tenen un IDH baix
2. Llaços sòlids ja existents entre l'entitat i les oficines tècniques, derivats de col·labora-

cions anteriors o en altres programes.

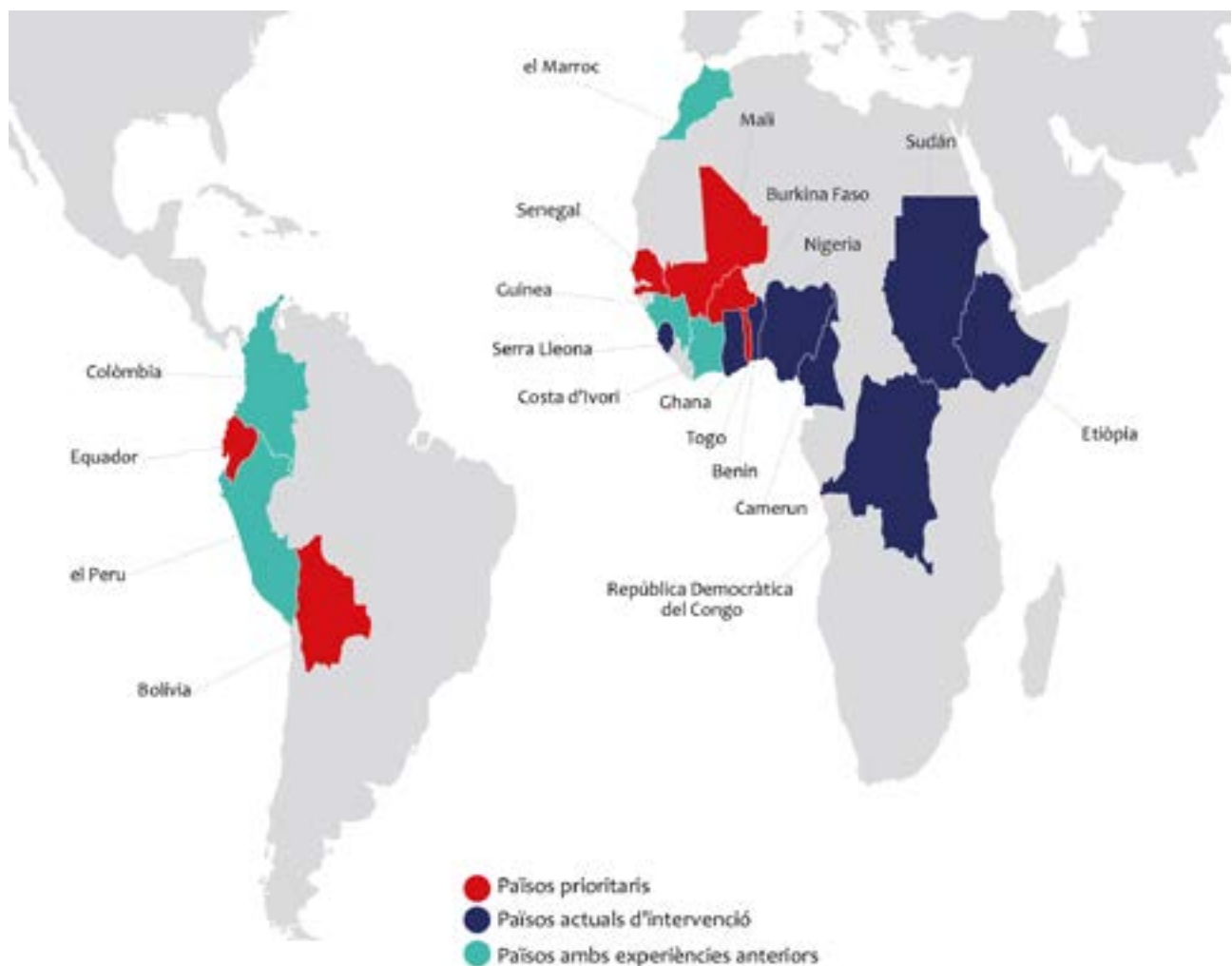
3. El tipus de demandes/necessitats que es reben dels socis locals.
4. El sector d'intervenció dels projectes.
5. La possibilitat de continuació de treball en una mateixa zona.
6. Les prioritats dels finançadors.
7. La població beneficiària i el coneixement del context.

Els **països prioritaris són:** Burkina Faso, Equador, Bolívia, Mali, Togo y Senegal.

Els **països actuals d'intervenció són:** Benín, Bolívia, Burkina Faso, Camerun, Equador, Etiòpia, Ghana, Mali, Nigèria, República Democràtica del Congo, Senegal, Sierra Leone, Sudan y Togo.

Els **països amb experiències anteriors són:** Colòmbia, Costa d'Ivori, el Marroc, el Peru i Guinea.

Aquests factors permeten determinar els possibles països on realitzar la cooperació cada any, a més de poder obrir el ventall de possibilitats i oportunitats per a tenir en compte

noves zones d'intervenció, així com localitzar noves entitats sòcies locals. Per aquest motiu el llistat de països d'intervenció és flexible i serà viu a mesura que avanci la història de l'organització.

6. SECTORS D'INTERVENCIÓ I COL·LECTIUS PRIORITARIS

Els criteris aplicats per a prioritzar els sectors d'intervenció són:

- Experiència prèvia de l'ONGD: el coneixement i la trajectòria que hem adquirit al llarg de la nostra història.
- Experiència dels socis i de les sòcies locals: sectors en els quals són especialistes i que comparteixen amb altres organitzacions de l'entorn.
- Prioritats de finançadors i donants: recollits en els interessos identificats pels col·lectius protagonistes, com a titulars de drets.

Tenint en compte els criteris definits, establim la següent prioritització de sectors per a les diferents intervencions dissenyades per a la promoció dels Drets Humans i la millora de les condicions de vida de les persones:

- **Educació.** És el sector prioritari per a Bosco Global, com a dret humà fonamental i inclòs en els ODS.

Treballem pel dret a una educació de qualitat, inclusiva i equitativa com a element d'apoderament per al desenvolupament de les persones i de les comunitats.

Des d'una mirada a l'educació de caràcter integral, tant en espais formals com no formals: educació primària i secundària, alfabetització, formació ocupacional i professional, orientació sociolaboral, formació d'equips educatius, educació en el temps lliure; eliminant les desigualtats de gènere i assegurant l'accés igualitari i inclusiu en tots els espais educatius, i sempre tenint en compte la sostenibilitat ambiental.

- **Gènere.** Aconseguir la igualtat entre les persones i empoderar totes les dones i nenes, eliminant totes les formes de violència contra les dones, emprenent reformes que atorguin a les dones igualtat d'accés a la salut, l'educació, a l'ocupació i als recursos econòmics.
- **Accés a l'ocupació.** Promoure el creixement econòmic inclusiu i sostenible, l'ocupació i el treball decent per a totes les persones, aconseguint l'ocupació plena i productiva i el treball decent per a totes les persones, incloses les joves i les persones amb capacitats diferents.

- **Medi ambient i canvi climàtic.** Adoptar mesures per a combatre el canvi climàtic i els seus efectes, millorant l'educació, la sensibilització i la capacitat humana i institucional de mitigar el canvi climàtic, afavorir l'adaptació a aquest canvi i la reducció dels seus efectes, enfortir la resiliència i la capacitat d'adaptació als riscos relacionats amb el clima i els desastres naturals, assegurar la resiliència i capacitat d'adaptació als riscos relacionats amb el clima i els desastres naturals.
- **Aigua i sanejament.** Garantir la disponibilitat d'aigua i la seva gestió sostenible i el sanejament per a totes les persones, promovent l'accés universal i equitatiu a l'aigua potable i a serveis de sanejament i higiene adequats i equitatius, prestant especial atenció a les necessitats de les dones i les nenes i les persones en situacions de vulnerabilitat.
- **Salut.** Garantir una vida sana i promoure el benestar en totes les edats, garantint l'accés universal als serveis de salut, informació i educació.
- **Desenvolupament rural, sobirania alimentària i nutrició.** Promoure una alimentació sana, nutritiva i suficient durant tot l'any i la sostenibilitat dels sistemes de producció d'aliments, aplicant pràctiques agrícoles resilients que augmentin la productivitat i la producció, contribueixin al manteniment dels ecosistemes, enforixin la capacitat d'adaptació al canvi climàtic, als fenòmens meteorològics extrems, les sequeres, les inundacions i altres desastres, i millorin progressivament la qualitat del sòl i de la terra.
- **Governabilitat democràtica.** Apoderament de la població indígena, garantir la igualtat d'oportunitats, adoptar polítiques per a aconseguir una major igualtat, especialment per a les dones indígenes en situació de vulnerabilitat.
- **Cultura i ciència.** Promoció i desenvolupament de diversitat cultural als països on es coopera. Concepció de la cultura com a eina de desenvolupament.

Cal esmentar en aquest apartat l'atenció en **situacions d'emergència** que puntualment desenvolupa l'ONGD. Malgrat que no som una entitat «especialista» en projectes d'emergència, el nostre compromís amb els salesians o altres socis locals on treballem ens interpel·la a col·laborar en situacions provocades per catàstrofes naturals, conflictes bèl·lics o altres situacions sobrevingudes on hi ha població damnificada.

7. FINANÇADORES

Bosco Global cerca accedir als **fons públics** que les diferents administracions, com a titulars

d'obligacions, destinen a la cooperació al desenvolupament, sempre que les prioritats d'aquestes encaixin amb les intervencions identificades per l'organització.

Juntament amb les organitzacions del sector amb les quals treballem en xarxa en les diferents coordinadores de les quals formem part, continuarem fent incidència per a aconseguir que el compromís dels governs amb el desenvolupament dels pobles sigui una aposta ferma i constant.

Les principals administracions amb les quals volem establir vincles de col·laboració són aquelles dels territoris on som presents: administracions autonòmiques (Andalusia, Aragó, Illes Balears, Canàries, Catalunya, Comunitat Valenciana, Extremadura i Regió de Múrcia), així com les administracions locals de les poblacions on comptem amb presència de Bosco Global a través de les nostres delegacions locals.

També es treballa per a l'accés a **fons privats** de fundacions, empreses i altres possibles finançadores sempre que es garanteixin criteris ètics sobre l'origen dels fons.

Des de Bosco Global apostem per anar fent passos cap a un increment del finançament privat-particular per a assegurar que el treball que desenvolupi l'organització respongui a les necessitats de les persones amb les quals treballem.

8. AVALUACIÓ

Part essencial de l'estratègia de Bosco Global és l'avaluació de les intervencions executades per a determinar la seva eficàcia, el seu impacte, la seva viabilitat i la pertinència dels objectius proposats. Considerem que aquest procés d'avaluació és una font d'aprenentatge i de millora per a la nostra organització, que ens ajudarà a millorar els projectes presents i futurs.

Se segueix una metodologia basada en els següents principis:

- **Utilitat:** ja que l'avaluació ha de ser un mecanisme que ajudi a elevar la qualitat dels nostres projectes.
- **Oportunitat:** l'avaluació en finalitzar el projecte, perquè les seves conclusions i aprenentatges arribin de manera ràpida a les persones responsables de la presa de decisions.
- **Rigor:** que asseguri la credibilitat i l'objectivitat dels resultats de l'avaluació. Per això l'avaluació es basarà en dades i anàlisis serioses i rigoroses.
- **Transparència:** perquè totes les persones implicades en el projecte coneguin els resultats. La informació estarà disponible per a aquelles persones interessades a conèixer-la.
- **Continuïtat:** atendrem les intervencions realitzades per a garantir, en la mesura de les possibilitats i necessitats, la continuïtat dels processos per a garantir el recorregut amb els col·lectius participants i per a seguir un itinerari de defensa dels drets on s'estigui treballant.

9. BIBLIOGRAFIA

- *La Pastoral Juvenil Salesiana-Cuadro de Referencia.* Dicasterio para la Pastoral Juvenil Salesiana, SDB (2014).
- *L'aplicació de l'Enfocament de Gènere i Basat en els Drets Humans en la cooperació per al desenvolupament (EGiBDH).* Institut de Drets Humans de Catalunya (2018).
- *Guía de la AECID para la Transversalización del Medio ambiente y el Cambio Climático.* Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo (2015).

